

**Protokoll fört vid enskild föredragning**

Regeringskansliet  
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande  
Minister  
Ingrid Zetterman

Föredragande  
Jurist  
Emilia Josefsson

Justerat  
Omedelbart

---

**Nr 28**

Lagstiftningspromemoria om EU:s mediefrihetsförordning  
(2024/1083)

**ÅLR 2025/2576**

114 Rk1a

**Beslut**

Landskapsregeringen beslöt överföra lagstiftningspromemoria, bilaga 1, till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

---

# Lagstiftningspromemoria om EU:s mediefrihets- förordning (2024/1083)

Dnr: ÅLR 2025/2576

Datum: 15.4.2025

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

[registrator@regeringen.ax](mailto:registrator@regeringen.ax)

+358 18 25 000

[www.regeringen.ax](http://www.regeringen.ax)

# 1 Bakgrund och behov av ny lagstiftning

Europeiska unionen (EU) har antagit en förordning (2024/1083) om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiv 2010/13/EU (mediefrihetsförordningen). Mediefrihetsförordningen ska huvudsakligen tillämpas från och med den 8 augusti 2025, med undantag för vissa artiklar som ska tillämpas från och med andra tidpunkter. En EU-förordnings bestämmelser blir direkt tillämpliga i medlemsstaterna när den träder i kraft. Det behövs därför inte några lagändringar för att mediefrihetsförordningen ska bli gällande på Åland. Förordningen innehåller dock vissa bestämmelser som behöver kompletteras genom bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Utöver den lagstiftning som krävs för implementeringen av mediefrihetsförordningen har det identifierats ett behov av att i lag närmare definiera Ålands Radio och Tv:s (ÅRTV) uppdrag samt landskapsregeringens roll i förhållande till ÅRTV. I riket regleras motsvarande i lagen om Rundradion Ab (FFS 1380/1993). Även i Sverige pågår ett arbete för en utökad reglering rörande public service-uppdraget (SOU 2024:34). Artikel 5 i mediefrihetsförordningen som gäller enbart public service-medier, det vill säga ÅRTV på Åland, har lämnats utanför denna lagstiftningspromemoria. Avsikten är att ta fram en separat lagstiftningspromemoria med förslag på ändringar som föranleds av artikel 5 i mediefrihetsförordningen samtidigt som ett förtydligande av ÅRTV:s uppdrag och landskapsregeringens roll i förhållande till ÅRTV behandlas.

## 2 EU:s mediefrihetsförordning

Mediefrihetsförordningen innehåller nya regler för att skydda mediernas mångfald och oberoende i EU. Reglerna, som tar hänsyn till mediernas digitalisering, ska göra det lättare för offentliga och privata medier att verka över gränserna på EU:s inre marknad utan att utsättas för otillbörliga påtryckningar.

Syftena med mediefrihetsförordningen:

- skydda det redaktionella oberoendet,
- skydda journalistiska källor, bland annat mot användning av spionprogram,
- säkerställa oberoende public service-medier,
- öka insynen i medieägandet,
- skydda medier mot att mycket stora onlineplattformar omotiverat avlägsnar deras innehåll,
- införa rätten att skraddarsy medieutbudet på enheter och gränssnitt,
- se till att medietjänstleverantörer och onlineplattformar har insyn i statlig annonsering,
- se till att EU-länderna gör en bedömning av hur en hög ägarkoncentration på mediemarknaden påverkar mediernas mångfald och redaktionella oberoende, samt
- öka medietjänstleverantörernas och annonsörernas insyn i publikmätningmetoder.

Landskapsregeringens bedömning är att de bestämmelser i mediefrihetsförordningen som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet och som behöver kompletteras med bestämmelser i landskapslag är artiklarna 5, 7 och 25. Som nämnts ovan föreslås artikel 5 hanteras i en separat lagstiftningspromemoria.

I artikel 7 i mediefrihetsförordningen bestäms närmare om de nationella tillsynsmyndigheterna. Enligt artikel 7.3 ska medlemsstaterna säkerställa att de nationella tillsynsmyndigheterna eller tillsynsorganen har tillräckliga ekonomiska resurser, personalresurser och tekniska resurser för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt förordningen. I artikel 7.4 föreskrivs att medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella tillsynsmyndigheterna ges de befogenheter som behövs för fullgörandet av sina uppgifter.

Enligt artikel 25.2 ska offentliga myndigheter eller enheter<sup>1</sup> elektroniskt och på ett användarvänligt sätt årligen offentliggöra information om sina offentliga utgifter för statlig annonsering<sup>2</sup>. Informationen ska omfatta åtminstone följande:

- a) Juridiska namn på de leverantörer av medietjänster<sup>3</sup> eller de leverantörer av onlineplattformar<sup>4</sup> från vilka tjänster köpts,
- b) I tillämpliga fall, juridiska namn på företagsgrupper i vilka leverantörer av medietjänster eller leverantörer av onlineplattformar som avses i led a ingår, och
- c) Totalt årligt belopp samt årliga belopp per leverantör av medietjänster eller leverantör av onlineplattformar.

Medlemsstaterna får undanta regionala eller lokala myndigheter i territoriella enheter med färre än 100 000 invånare från skyldigheterna i punkten b.

Därtill ska de nationella tillsynsmyndigheterna övervaka och årligen rapportera om tilldelningen av medel för statlig annonsering till leverantörer av medietjänster och leverantörer av onlineplattformar baserat på den information som anges i artikel 25.2. De årliga rapporterna ska offentliggöras på ett lättillgängligt sätt.

### 3 Lagstiftningsbehörighet

Enligt 18 § 1, 4 och 20 punkten i självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland hör landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning samt rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet till landskapets lagstiftningsbehörighet. Landskapets behörighet rörande rundradio- och televisionsverksamhet begränsas av 27 § 4 punkten i självstyrelselagen som föreskriver att förhållandet till utländska makter, med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap., hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

---

<sup>1</sup> Med *offentlig myndighet eller enhet* avses enligt artikel 2 punkt 18 en nationell, regional eller lokal myndighet eller en enhet som direkt eller indirekt kontrolleras av en nationell, regional eller lokal myndighet.

<sup>2</sup> Med *statlig annonsering* avses enligt artikel 2 punkt 19 placering, främjande, publicering eller spridning i en medietjänst eller på en onlineplattform av ett reklam- eller egenreklambudskap, eller ett meddelande till allmänheten eller en informationskampanj, normalt mot betalning eller annan ersättning som görs av, för eller på uppdrag av en offentlig myndighet eller enhet.

<sup>3</sup> Med *leverantör av medietjänster* avses enligt artikel 2 punkt 2 en fysisk eller juridisk person vars yrkesmässiga verksamhet är att tillhandahålla en medietjänst och som har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll för medietjänsten och som avgör hur det ska struktureras.

<sup>4</sup> Med *onlineplattform* avses enligt artikel 2 punkt 9 en värdtjänst som på begäran av en tjänstemottagare lagrar och sprider information till allmänheten.

Enligt 27 § 8 och 41 punkten i självstyrelselagen hör bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar samt andra privaträttsliga angelägenheter, om de inte direkt hänför sig till ett rättsområde som enligt självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, till rikets lagstiftningsbehörighet.

Artikel 5 i förordningen berör public service-medier, alltså Ålands Radio & TV Ab på Åland. Regleringen i artikel 5 har som nämnts lämnats utanför den nu aktuella promemorian och bereds som ett separat ärende. Det kan dock konstateras att genomförandet av artikel 5 på Åland hör till landskapets behörighet enligt 18 § 20 punkten i självstyrelselagen.

Enligt artikel 7 i mediefrihetsförordningen ska de nationella tillsynsmyndigheterna eller tillsynsorganen säkerställa tillämpningen av kap. III i förordningen (art. 7-25). Enligt artikel 25.3 i förordningen ska nationella tillsynsmyndigheter i medlemsstaterna övervaka och årligen rapportera om tilldelningen av medel för statlig annonsering till leverantörer av medietjänster och leverantörer av onlineplattformar. De årliga rapporterna ska offentliggöras på ett lättillgängligt sätt. Genomförandet av det här tillsynsansvaret hör till landskapets behörighet enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen.

Enligt artikel 2 punkt 13 i mediefrihetsförordningen är en "nationell tillsynsmyndighet eller tillsynsorgan" varje myndighet eller organ som har utsetts av en medlemsstat enligt artikel 30 i direktiv 2010/13/EU om audiovisuella medietjänster (AVMS-direktivet). På Åland har AVMS-direktivet genomförts genom landskapslagen (ÅFS 2011:95) om radio- och televisionsverksamhet på så sätt att både landskapsregeringen och programnämnden utför tillsynsuppgifter enligt direktivet. Både landskapsregeringen och programnämnden kan därmed utföra tillsynsuppgifter på Åland i enlighet med mediefrihetsförordningen.

Enligt artikel 8 i förordningen inrättas en ny Europeisk nämnd för medietjänster (nämnden). Av artikel 10.4 framgår det att om en medlemsstat har mer än en nationell tillsynsmyndighet eller tillsynsorgan ska dessa samordna sig i nödvändig utsträckning och utse en gemensam företrädare till nämnden. Den gemensamma företrädaren ska utöva rösträtten i nämnden. Det kan för kännedom konstateras att genomförandet av artikel 10.4 ska ske i enlighet med 59b § 2 mom. i självstyrelselagen enligt vilken beslutet fattas av riket efter samråd med landskapet.

Enligt artikel 22 i förordningen ska medlemsstaterna i nationell rätt fastställa materiella regler och förfaranderegler som möjliggör en bedömning av koncentrationer på mediemarknaden som kan ha en betydande inverkan på mediepluralismen och det redaktionella oberoendet. Genomförandet av artikel 22 hör till rikets behörighet enligt 27 § 8 punkten i självstyrelselagen.

## 4 Gällande lagstiftning

Det finns i dagsläget ingen lagstiftning om att offentliga myndigheter eller enheter ska offentliggöra information om offentliga utgifter för statlig annonsering. Det finns inte heller någon lagstiftning om att nationella tillsynsmyndigheter ska övervaka och årligen rapportera om tilldelningen av medel för statlig annonsering.

## 5 Det huvudsakliga innehållet i den föreslagna lagstiftningen

Landskapsregeringen föreslår att en ny lag tas fram som reglerar de skyldigheter som framkommer i artikel 25.2-3 i mediefrihetsförordningen. Landskapsregeringen föreslår att Regeringskansliets rättsliga enhet ska ansvara för tillsynen enligt mediefrihetsförordningen i och med att landskapsregeringen redan ansvarar för att utföra tillsynsuppgifter enligt AVMS-direktivet. I förhållande till programnämnden har Regeringskansliet större tillgång till resurser och tjänstemän för att utföra uppgifterna enligt artikel 25 i mediefrihetsförordningen.

Landskapsregeringen föreslår att lagen ska innehålla följande reglering:

- Landskapsregeringen utgör inom landskapets behörighet en nationell tillsynsmyndighet enligt mediefrihetsförordningen och övervakar efterlevnaden av lagen och mediefrihetsförordningen.
- Landskapsregeringen har rätt att få information för utförandet av uppgifterna enligt lagen och mediefrihetsförordningen.
- Myndigheter och offentliga aktörer är skyldiga enligt artikel 25.2 i mediefrihetsförordningen att offentliggöra information om statlig annonsering och att anmäla detta till landskapsregeringen.
- Landskapsregeringen har möjlighet att fatta tillsynsbeslut vid överträdelser av mediefrihetsförordningen eller lagen, samt möjlighet att kombinera tillsynen med vite.
- Reglering om möjlighet att begära ändring i landskapsregeringens tillsynsbeslut.

Landskapsregeringen föreslår att det undantag som framkommer i artikel 25.2 andra momentet nyttjas så att de offentliga myndigheterna inte måste uppge juridiska namn på företagsgrupper i vilka leverantörer av medietjänster eller leverantörer av onlineplattformar ingår.

## 6 Förslagets konsekvenser

### 6.1 Ekonomiska och administrativa konsekvenser

Skyldigheten att offentliggöra information om statlig annonsering kommer innebära utökad administration för samtliga offentliga aktörer på Åland. Särskilt under det första året av rapportering kommer nya rutiner och strukturer behöva tas fram vid myndigheterna för att få fram de efterfrågade uppgifterna. Den utökade administrationen kan innebära utökade kostnader för myndigheterna, förväntningen är dock att de ekonomiska konsekvenserna för myndigheterna är begränsade.

Därtill behöver landskapsregeringen ordna tillsynen och ta fram ett sätt för att möjliggöra elektronisk inlämning av uppgifterna. Insamlingen kan göras förhållandevis enkelt genom ett e-formulär kopplat till landskapsregeringens webbplats. Dock behöver de insamlade uppgifterna även sammanställas av landskapsregeringen och årligen rapporteras på landskapets webbplats. Sammanställningen av det insamlade materialet kommer innebära manuellt arbete vid landskapsregeringen. Att ta fram ett specifikt digitalt system

för insamling och sammanställning av uppgifterna vore för kostsamt i förhållande till nyttan. De nya tillsynsuppgifterna kommer innebära utökade kostnader för landskapsregeringen.

## 6.2 Konsekvenser för leverantörer av medietjänster och onlineplattformar

Avsikten är att offentliggörandet av den statliga annonseringen ska leda till ökad transparens gällande hur myndigheter fördelar inköp av tjänster från leverantörer av medietjänster och onlineplattformar. Uppgifterna är möjliga att begära ut redan idag, men kommer bli mer lättillgängliga genom lagförslaget.

## 6.3 Övriga samhälleliga konsekvenser

- Konsekvenser för barn  
Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för barn.
- Miljökonsekvenser  
Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för miljön.
- Jämställdhetskonsekvenser  
Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för jämställdheten.
- Jämlikhetskonsekvenser  
Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för jämlikheten.
- Konsekvenser för sysselsättningen  
Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för sysselsättningen.
- Andra samhälleliga konsekvenser  
Uppgifter om hur myndigheter fördelar inköp av tjänster från leverantörer av medietjänster och onlineplattformar kommer genom lagförslaget att bli mer lättillgängliga. Avsikten är att detta ska gagna allmänheten som på ett enklare sätt kan granska myndigheternas förehavanden.

# 7 Checklista

### **VEM ELLER VILKA KRÄVER EN FÖRÄNDRING?**

Mediefrihetsförordningen ska huvudsakligen tillämpas från och med den 8 augusti 2025, med undantag för vissa artiklar som ska tillämpas från och med andra tidpunkter. En EU-förordnings bestämmelser blir direkt tillämpliga när den träder i kraft. Det behövs därför inte några lagändringar för att förordningen ska bli gällande på Åland. Förordningen innehåller dock vissa bestämmelser som behöver kompletteras genom bestämmelser i landskapslagstiftningen.

### **VILKET ÄR MÅLET?**

Syftet med förslaget är komplettera mediefrihetsförordningens bestämmelser med reglering i landskapslagstiftningen.

### **ÄR UNDERLAGET TILLRÄCKLIGT?**

Ja, underlaget är tillräckligt.

**VAD HÄNDER OM MAN INTE GÖR NÅGONTING ALLS?**

Förändringarna behövs till hösten 2025.

**VILKEN UTVECKLING AV SÄRSKILD BETYDELSE FÖR FRÅGAN KAN VÄNTAS INOM DEN NÄRMASTE TIDEN? HUR PÅVERKAS PROBLEMET?**

Väntas ingen särskild betydelse för förslaget inom den närmaste tiden. I ett senare skede väntas dock en andra lagstiftningspromemoria om komplettering av artikel 5 i mediefrihetsförordningen.

**NÄR BEHÖVS ÅTGÄRDERNA?**

Förändringarna behövs till hösten 2025.

**BERÖR ÄRENDET REGERINGSPROGRAMMET ELLER UTVECKLINGS- OCH HÅLLBARHETSAGENDAN?**

Enligt regeringsprogrammet är mediernas roll i en välfungerande demokrati av avgörande betydelse i en omgivning fylld av falsk information. Landskapsregeringen värnar om att ålänningar har tillgång till ett brett och mångsidigt medieutbud.

Ärendet berör även utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2 om att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

**KAN ALTERNATIVA STYRMEDEL ANVÄNDAS?**

Nej, lagstiftning krävs.

## 8 Sammanfattning

Landskapsregeringen föreslår att en ny lag tas fram som reglerar de skyldigheter om tilldelning av offentliga medel för statlig annonsering som framkommer i artikel 25.2-3 i mediefrihetsförordningen. Landskapsregeringen föreslår att Regeringskansliet ska ansvara för tillsynen enligt mediefrihetsförordningen i och med att landskapsregeringen redan ansvarar för att utföra tillsynsuppgifter enligt AVMS-direktivet.